

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФІЛОЛОГІЇ
ТА МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ
ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН**

Збірник наукових праць

Наукові записки
Рівненського державного гуманітарного університету

Заснований в 2009 році

Рівне – 2013

ББК 81.2
А - 43
УДК: 81. 243

Актуальні проблеми філології та методики викладання гуманітарних дисциплін: Збірник наукових праць.
Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. — Рівне: РДГУ, 2013. — 109 с.

Збірник наукових праць містить статті з актуальних проблем викладання іноземної мови, філології, теоретико-методологічних, культурологічних, літературознавчих, мовознавчих проблем спілкування.

Матеріали можуть бути корисними для науковців, працівників навчальних закладів, викладачів та студентів вищих педагогічних навчальних закладів.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор:

Безкоровайна Ольга Володимирівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Заступник головного редактора:

Мороз Людмила Володимирівна – кандидат філологічних наук, професор (відповідальний редактор) (Рівненський державний гуманітарний університет).

ЧЛЕНИ РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ:

Постоловський Руслан Михайлович – кандидат історичних наук, професор, член-кореспондент Міжнародної слов'янської академії наук, ректор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Михальчук Наталія Олександрівна – доктор психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Вербець Владислав Володимирович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Архангельська Алла Мстиславівна – доктор філологічних наук, професор (Рівненський інститут слов'язнавства Київського славістичного університету);

Оляндер Луїза Костянтинівна – доктор філологічних наук, професор (Волинський національний університет ім. Лесі Українки);

Гороть Євгенія Іванівна – доктор філологічних наук, професор (Волинський національний університет ім. Лесі Українки);

Коваль Ганна Петрівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Литвиненко Світлана Анатоліївна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Стеріополо Олена Іванівна – доктор філологічних наук, професор, (Київський національний лінгвістичний університет);

Малафійк Іван Васильович – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Павелків Роман Володимирович – доктор психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Ніколайчук Галина Іванівна – кандидат педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Зимомря Микола Іванович – доктор філологічних наук, професор (Дрогобицький педагогічний університет ім. Івана Франка);

Павлова Ольга Іванівна - кандидат філологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Сербіна Тетяна Георгіївна – кандидат філологічних наук, доцент (Рівненський державний гуманітарний університет).

Затверджено Вченою радою Рівненського державного гуманітарного університету (протокол № 10 від 31.05.2013 р.).

За достовірність фактів, дат, назв і т. п. відповідають автори статей. Думки авторів можуть не збігатися з позицією редколегії. Рукописи рецензуються і не повертаються.

Адреса редакції: 33028 м. Рівне, вул. Остафова, 31. Рівненський державний гуманітарний університет

ISBN 966 — 7281 — 09 — 03.

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2013

УДК: 811. 111' 217 - 057. 875

В.М. ТРОФІМЧУК

**ФОРМУВАННЯ СПЕЦІАЛІЗОВАНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ
СТУДЕНТІВ-МЕНЕДЖЕРІВ У ГАЛУЗІ ГОВОРІННЯ**

Резюме. У статті розглядається проблема формування спеціалізованої комунікативної компетенції студентів – менеджерів в галузі говоріння. Висвітлено проблему вивчення фахової термінологічної лексики студентами немовних вузів.

Ключові слова: спеціалізована комунікативна компетенція, говоріння, особистісно-орієнтовані технології.

Поряд зі спеціальними знаннями невід'ємною частиною професійної кваліфікації сучасного спеціаліста є володіння іноземною мовою тому, що показник рівня професійної комунікативної компетенції з іноземної мови входить в службову характеристику випускника ВНЗ та є одним із головних пріоритетів у професійній підготовці студентів.

Актуальність проблеми формування спеціалізованої комунікативної компетенції студентів-менеджерів у галузі говоріння обумовлена новими глобальними соціальними викликами сьогодення, коли в умовах постійного скорочення аудиторного часу на вивчення іноземної мови, наголошення акценту на самостійній та індивідуальній роботі студента гостро ставиться питання про високий рівень підготовки конкурентоспроможних фахівців, який може забезпечити їм можливість грамотного, впевненого та ефективного професійного спілкування в іншомовному оточенні.

Метою статті є висвітлення формування спеціалізованої комунікативної компетенції студентів-менеджерів у галузі говоріння. Згідно до останніх досліджень, ця мета формується у студентів-менеджерів як формування вміння брати участь у розмові в ситуаціях офіційного спілкування на загальні професійні теми: реалізація комунікативних намірів - « встановлення й підтримання контакту», «запит», «з'ясування думок», «повідомлення інформації», «згода/незгода», «спонування/прохання», а також формування вміння підготувати повідомлення.

Питання формування спеціалізованої комунікативної компетенції в галузі говоріння не є новим. Про це свідчить низка наукових досліджень у цій сфері. Це праці - О.Б. Тарнопольського, Г.А.Гринюк, Л.П.Смелякова, С.К.Фоломкина та багатьох інших.

В залежності від цілей, умов навчання та індивідуальних здібностей студента опанувати нову мову викладач поєднує та комбінує різні методи та засоби групового та індивідуального навчання, але перевага надається особистісно-орієнтованим технологіям, які стимулюють творчу активність та підвищують мотивацію іноземної мови. Технології особистісно-орієнтованого навчання повинні відповідати ряду вимог: бути діалогічними, носити діяльний творчий характер, бути спрямованими на підтримку індивідуального розвитку студента, надавати йому необхідний простір, свободу для прийняття самостійного рішення, творчості, вибору змісту та засобів навчання та поведінки. Отже, існує і є актуальною проблема вивчення фахової термінологічної лексики студентами немовних вузів. Термінологічна лексика необхідна студентам-менеджерам насамперед при читанні спеціальних текстів за фахом з метою отримання професійної інформації для ведення професійно-орієнтованої бесіди або дискусії із зарубіжними фахівцями, а також при написанні анотацій, реферату або повідомлення.

Слід зазначити, що вимоги до вміння говоріння - це перелік тих комунікативних можливостей, які студент повинен уміти реалізувати за допомогою іншомовних мовленнєвих актів, а навчання говоріння в будь-якому немовному вузі являє собою навчання здійснення актів, типових для професійно-трудової сфери спілкування.

У методикі було зроблено спробу упорядкування навчання говоріння іноземною мовою за рахунок вивчення основних типів комунікативних завдань, які вирішуються комунікантом для реалізації власних комунікативних намірів, що дає змогу скласти номенклатуру мовленнєвих актів, які підлягають формуванню. В програмі перелічені вимоги до розвитку втілення говоріння - це комунікативні завдання, які визначають характер і перелік тих мовленнєвих актів, що їх студенти-менеджери повинні навчитися виконувати. При цьому згаданий перелік доведено до припустимого (комунікативно достатнього) мінімуму, тобто здійснено мінімалізацію вимог до розвитку вміння, мінімалізацію мети навчання говоріння.

Доцільно встановити мінімальний обсяг непідготовлених монологічних повідомлень з професійної тематики, який можна вимагати від студентів-менеджерів на кінець обов'язкового вивчення іноземної мови.

В процесі офіційної розмови може виникнути необхідність здійснити більш чи менш розгорнуте монологічне висловлювання, що входить складовою частиною в діалог чи полілог, який відбувається. Таке висловлювання може бути тільки спонтанним, непідготовленим, тому непідготовлене монологічне мовлення повинне стати частиною мети навчання говоріння.

Процес формування спеціалізованої комунікативної компетенції у галузі говоріння, який охоплює процес формування лексичної компетенції, має орієнтовно-підготовчий етап для ознайомлення з новими лексичними одиницями і створення орієнтовної основи як необхідної умови формування лексичної навички; стереотипно-ситуативний етап для тренування у вживанні слів під час аналітико-синтетичної діяльності з новою лексикою; варіюючи – ситуативний етап для подальшої автоматизації дій з новим лексичним матеріалом у мовленнєвій діяльності.

Отже, засвоєння студентами фахової термінології, як невід'ємного складника функціональної компетенції, є запорукою успішного професійно спрямованого навчання іноземної мови. Очевидно, що вивчення термінологічної лексики при викладанні іноземної мови професійного спрямування буде тим успішнішим й ефективнішим, чим краще зроблений вибір іноземномовного фахового матеріалу, який залучається до навчального процесу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бородіна Г. І. Комунікативно-орієнтоване навчання іноземної мови у немовному вузі / Г. І. Бородіна // Іноземні мови. – 2005. – № 2 – С. 28-31.
2. Демиденко О. П. Навчання студентів вищих навчальних закладів економічного профілю стандартів комунікативної поведінки в США / О. П. Демиденко // Іноземні мови, № 4. – К., 2008. – С. 48-53.
3. Науменко Л. П. Основи теорії мовної комунікації / Л. П. Науменко. – К.: Інститут філології Київського національного університету ім. Т. Шевченка, 2005. – 72 с.
4. Тарнопольський О. Б. Методика навчання іншомовної мовленнєвої діяльності у вищому мовному закладі освіти: навч. посібник / О. Б. Тарнопольський. – К. : Фірма «ІНКОС», 2006. – 248 с.
5. Федоренко Ю. П. Комунікативна компетенція як найважливіший елемент успішного спілкування / Ю. П. Федоренко // Рідна школа. – 2002. – №1 (864). – С.63-65.
6. Чайка Г. Л. Культура ділового спілкування менеджера: навч. посіб. / Г. Л. Чайка. – К.: Знання, 2005. – 442 с.

В.Н. ТРОФИМЧУК. ФОРМИРОВАНИЕ СПЕЦИАЛИЗИРОВАННОЙ КОММУНИКАТИВНОЙ КОМПЕТЕНЦИИ СТУДЕНТОВ-МЕНЕДЖЕРОВ В ОБЛАСТИ ГОВОРЕНИЯ СПЕЦИАЛИЗОВАННОЙ КОММУНИКАТИВНОЙ КОМПЕТЕНЦИИ СТУДЕНТІВ-МЕНЕДЖЕРІВ В УСТНОЇ РЕЧІ

Резюме. В статтє рассматривается проблема формирования специализированной коммуникативной компетенции студентов-менеджеров в устной речи. Освещено проблему изучения профессиональной терминологической лексики студентами неязыковых вузов.

Ключевые слова: специализированная коммуникативная компетенция, говорение, личностно-ориентированные технологии.

V.M. TROFIMCHUK. FORMING OF SPECIALIZED COMMUNICATIVE COMPETENCE WITH THE STUDENTS OF MANAGEMENT

The summary. The article deals with forming of specialized communicative competence of students - managers in the field of speaking. The problem of learning professional terminological vocabulary students – managers at non-linguistic establishments of higher education is examined.

Key words: specialized communicative competence, speaking, personal-oriented technologies.

Одержано редакцією 13.05.2013 р.

УДК: 159.370.923

Н.Г. БОЙКО, Ю.О. КОНОПЛЬОВА

РОЛЬ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ФОРМУВАННІ КОМУНІКАТИВНОЇ ТА МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ УЧНІВ

Резюме. У статті розглядаються сучасні засоби рішення проблеми формування комунікативної та міжкультурної компетенції учнів на уроках іноземної мови; наводиться аналіз можливостей формування міжкультурної компетенції учнів за допомогою мультимедійних технологій.

Ключові слова: комунікативна компетенція, міжкультурна комунікація, навчання, засоби, формування, урок іноземної мови, мультимедійні технології.

Постановка та актуальність проблеми. Розвиток і поглиблення міжнародних взаємин України з навколишнім світом зумовлюють соціальне замовлення суспільства на підготовку школярів, які володіють навичками та вміннями міжкультурного спілкування. Реалізація такого соціального замовлення актуалізує необхідність формування у підлітків комунікативної компетенції, а відтак і необхідність формування її складника - усномовленнєвої граматичної компетенції, що знайшло своє відображення у чинній програмі з англійської мови для 1-11 класів середньої школи [7, 116].

Формування усномовленнєвої англійської граматичної компетенції неможливе без урахування соціокультурного фактора. Його виключна роль при вивченні іноземної мови пов'язана, на думку С.Г.Термінасової, з необхідністю ретельнішого вивчення світу носіїв мови, їх культури, способу життя, національного характеру, менталітету, оскільки реальне мовлення значною мірою визначається знанням соціального й культурного життя. Крім того, формування вказаної компетенції школярів є доцільним з урахуванням не лише культурних відомостей носіїв мови, але й своєї культури. [11, 12]

Урахування власного досвіду учнів, опора на національну культуру сприяє глибшому й усвідомленому засвоєнню інформації, що, у свою чергу, приводить до акультурації, до розвитку та виховання особистості на рубежі культур. Саме тому ми досліджуємо проблему формування усномовленнєвої англійської граматичної компетенції з урахуванням соціокультурної інформації як країн мови яких вивчається, так і України.

ЗМІСТ

Безкоровайна О.В. Культурний контекст як умова реалізації самоствердження особистості в освітньому процесі.	3
Калініченко М.М. Формування жанру орієнтальної історії в американській літературі.	13
Андрощук А.В. Мова роману Нормана Раша «Парування» («Mating») як предмет зображення.	15
Мороз Л.В., Пашко І.О. «Звіти про вояж» Е.Гейсса, Френсіса Претті та Річарда Ферріса в контексті англійської ренесансної літератури мандрів.	20
Михальчук, Н.О. Івашкевич Е.Е. Скандинавське завоювання Британії та його наслідки для становлення субкультури та комунікативної поведінки англійців.	24
Мороз Л.В., Кушнір Н.В. Роль спогадів англійських мандрівників-дипломатів у формуванні уявлень англійців про Росію кінця XVII- поч. XVIII ст.	28
Вовчук Н.І., Мороз Л.М. Розвиток новели в епоху Відродження.	32
Вакулінська Л.М. Епістолярні особливості комунікативних мовних засобів німецькомовних біблійних текстів.	34
Данілова Н.Р. Сучасні підходи викладання іноземних мов на немовних спеціальностях вищих навчальних закладів.	36
Олесюк Л.В. Соціолінгвальні особливості нової фразеології англійської мови.	38
Кочубей О.С. Структура та зміст підготовки викладачів перекладу в мовному вищому навчальному закладі.	41
Мороз Л.В., Король О.Ю. Формування граматичної компетенції у студентів немовних вищих навчальних закладів.	45
Денисюк Л.В. Інноваційні підходи викладання англійської мови для студентів немовних факультетів на сучасному етапі.	47
Давнюк С. В., Козицька О.А. Лінгвістичні засади оволодіння елементами синтаксису під час навчання рідної мови.	50
Трофімчук В.М. Формування спеціалізованої комунікативної компетенції студентів-менеджерів у галузі говоріння.	53
Бойко Н.Г., Конопльова Ю.О. Роль мультимедійних технологій у формуванні комунікативної та міжкультурної компетенції учнів.	54
Ковалюк В.В. Англійський лінгвістичний компонент як елемент впливу на мовну ситуацію у сучасній Україні.	57
Палій В.П. Особливості засвоєння афективної лексики в процесі вивчення французької мови.	61
Дуброва А.С. Застосування комп'ютерної техніки на етапі введення нового матеріалу у системі інтенсивного навчання іноземних мов.	64
Яцюрик А.О. Лінгвістичні засади вивчення особистісних корелятивів креативності людини.	67
Сухомлин Т.С. Особливості перекладу фразеологізмів, що виражають психічний стан людини, з англійської на українську мову.	69
Мазурок О.М. Педагогічні умови формування готовності майбутнього вчителя іноземної мови до виконання професійної діяльності.	72
Михальчук Н.О., Івашкевич Е.З. Текстуальна очевидність і оповідна структура роману «Нічні охоронці» Алана Мура та Дейва Гіббонса.	76
Михальчук Н.О., Івашкевич Е.Е. Кроскультурна комунікація: комунікативний підхід в процесі навчання вчителів англійської мови.	83
Бігунова С.А., Зубілевич М.І. Семантика символічних топонімів.	90
Дуброва А.С. Навчання особистісно-орієнтованого спілкування на основі тексту студентів немовних факультетів вищих навчальних закладів.	94
Моєсеєва О.С. Розвиток професійної культури майбутніх вчителів англійської мови.	95
Михайленко В.В. Переклад у міжкультурному навчанні: «Very» у центрі уваги.	99
Колінчак Н.Д. Ефективність користі роботи над проектом в аудиторії іноземної мови.	102
Верьовкіна О.Є., Ярута Н.П. Синтаксичні виразні засоби та стилістичні прийоми в оповіданнях Роалда Даля «Четвертий комод чіпендейла» та «Парі».	105
Відомості про авторів	108

Наукове видання

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФІЛОЛОГІЇ ТА МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН

Збірник наукових праць

Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету

Заснований у 2009 р.

Відповідальний редактор збірника Петрівський Я.Б.
Відповідальний за підготовку збірника до видання Мороз Л.В.
Технічний редактор Бігунова С.А.
Комп'ютерна верстка Ковалюк В.В., Горішна І.Г.

Здано до набору 25.04.2013 р. Підписано до друку 29.04.2013 р.
Формат 60x84 1/8. Папір офсетний № 1. Гарнітура Times New Roman. Друк різнографічний.
Ум. друк. арк. 24,02. Обл. вид. арк. 17,39 Замовлення №144/1. Наклад 120.

Адреса редакції: 33028 м. Рівне, вул. Остафова, 31
Рівненський державний гуманітарний університет.

Віддруковано в редакційно-видавничому відділі
Рівненського державного гуманітарного університету
33028 м. Рівне, вул. С.Бандери, 12, тел. 26-48-83

**А – 43   Актуальні проблеми філології та методики викладання
гуманітарних дисциплін: Збірник наукових праць. Наукові записки
Рівненського державного гуманітарного університету. — Рівне: РДГУ,
2013. — 109 с.**

ISBN 966 — 7281 — 09 — 03.

Збірник наукових праць містить статті з актуальних проблем викладання іноземної мови, філології, теоретико-методологічних, культурологічних, літературознавчих, мовознавчих проблем спілкування.

Матеріали можуть бути корисними для науковців, працівників навчальних закладів, викладачів та студентів вищих педагогічних навчальних закладів.

УДК: 81'243

ББК 81.2